

Första läsningen: **Syr 35:15b-17, 20-22a** (*Genom molnen stiger den ringes bönerop*)

Ett av de viktigaste ärendena i Moses lag är att domstolar ska vara rättvisa och opartiska (2 Mos 23:3-8). Det var nog ont om sådant i dåtidens värld. Så vittnar texter från det gamla Egypten om hur chanslösa de fattiga målsägarna var inför domarna. Gud är särskilt uppmärksam på de fattigas bön: *Om de ropar till mig skall jag lyssna till deras klagorop*, lovar han (jfr 2 Mos 22:23, 27). Inte minst **ekonomisk diskriminering** är vidrig i hans ögon (Jak 5:4-5). *Gud gör inte skillnad på människor* (Rom 2:11). Människor i nöd, som trots sitt svåra läge strävar efter att vara rättfärdiga, är mer än välkomna hos Gud. *Skulle då inte Gud låta sina utvalda få sin rätt?* (Luk 18:7). De får rentav vara *påträngande* säger Jesus (Luk 11:5-13; 18:1-7).

Andra läsningen: **2 Tim 4:6-8, 16-18** (*Nu väntar mig rättfärdighetens segerkrans*)

Paulus vet att han ännu inte är frälst, d.v.s. i himlen. Han säger i Fil 3:11 att han *kanske* uppnår det. Men han litar på Jesus som led för honom. Nu lider han själv för tron på Jesus (i romerskt fängelse med risk för dödsdom). Gud ger segerkransen åt *alla som längtar efter hans ankomst* (v.8) – de som håller fast vid hoppet och inte förnekar tron. Rädslan var stor bland kristna i Rom. Paulus övergavs av alla vänner inför domstolen (v. 16). Sveket måste ha gjort ont, men för Kristus var det likadant.

Evangelium: **Luk 18:9-14** (*Det var tullindrivaren som gick hem rättfärdig, snarare än farisén*)

Den här **farisén** var en hedersman. En from jude skulle ge 10 procent av sina jordbruksprodukter som "kyrkoskatt" (5 Mos 14:22) men den här ger även "tionde av allt jag köper" (v. 12). Han fuskar inte i affärer, stjälar inte och undviker sexuella synder. Han är tacksam och ger Gud äran (v. 11). Vem liknar han i vår tid? Kanske en miljömedveten, "utsläppsneutral", engagerad samhällsborgare som även tar sitt demokratiska ansvar i kyrkan och sitter i något råd. **Tullindrivaren** var av annat slag. Han drev in avgifter åt den romerska ockupationsmakten och kunde därtill fritt plundra människor och så berika sig. Med rätta sågs han av anständigt folk som landsförrädare och var ovälkommen i synagogan. Skulle Gud göra en sådan usling *rättfärdig* i stället för den ansvarsfulle farisén? (v. 14). Är det rättvist av Gud att inte erkänna fariséns ädelhet? Varför bryr sig Gud om någon som har brytt sig så litet om rätt och fel? Svaret är att *tullindrivaren ödmjukar sig inför Gud, men farisén träder i Guds ställe och gör sig till domare över sin nästa*. När vi går fram till den heliga kommunionen får vi inte se ner på andra. Kön fram till Kristus är inte en parad av lyckade individer som tycker de förtjänar att synas. Vi är patienter som går till själens läkare. Vi behöver honom, vi förtjänar honom inte. Varför inbilla sig något annat? Alla vill döma men *vem känner sina fel?* (Ps 19:13).

MÅNDAGEN I 30 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Ef 4:32 – 5:8** (*Lev i kärlek, så som Kristus har älskat oss*)

Vi ska sträva efter att likna Gud, *som hans älskade barn* (v. 1). Orenheten – allt som skiljer oss från det heliga, Guds sfär – kommer inte till oss utifrån, till exempel kött från vissa djur eller kontakt med kroppsvätskor, som en bokstavlig tolkning av lagen lär (3 Mos kap. 11-15). Jesus betonade att den äkta orenheten kommer inifrån (Mark 7:21-22). Vi behöver en spärr för munnen: tänka först och tala sedan. Vår själviskhet ska kuvas. Annars tar synden, det Bibeln kallar "köttet", över kommandot.

Evangelium: **Luk 13:10-17** (*Skulle hon inte få lösas från sin boja på sabbaten?*)

Ännu en händelse som bara finns hos Lukas och som ska understryka Jesu engagemang för socialt utsatta, inte minst kvinnor. Jesus befriar denna bokstavligt talat *knäckta kvinna* (och det innan hon ens har bitt om hjälp). Hon kan nu efter många år *räta på sig* (v. 13), en stark bild för *självkänsla*. Då prisar hon Gud, mitt i synagogan där bara männen fick be högt. Kontrasten här mellan den troende kvinnan ("Abrahams dotter", v. 16) och *maktens avvisande män* är tydlig. Synagogföreståndaren vågar inte kritisera Jesus direkt. Han förebrår i stället folket att de inte respekterar sabbatsvilan – så skuldbelägger han indirekt kvinnan för att hon blivit fri, och varnar för Jesus! Jesu svar är indignerat och avslöjande: hans motståndare värderar sina djur högre än en medmänniska i nöd (v. 15). Moses lag föreskriver att lastdjur ska vila på sabbaten, d.v.s. slippa bära oket (2 Mos 23:12). Varför ska då inte denna kvinna få slippa *sina* bojor? De blir svarslösa.

Jag ropar till Gud, och Herren skall rädda mig. (Ps 55:17)

TISDAGEN I 30 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Ef 5:21-33** (*Detta rymmer en stor hemlighet, som syftar på Kristus och kyrkan*)

Man och kvinna är skapade för varandra, som *varandras hjälp*. Just så liknar de Gud, vars avbild de tillsammans är (1 Mos 1:27). Paulus skriver (v. 21): *Underordna er varandra i vördnad för Kristus*. Dessa ord är nyckel till det följande om den kristna familjen. Att Paulus kort nämner kvinnans "lydnad" återspeglar tidens moral (hade han sagt något annat hade de kristna hamnat i dålig dager, se Tit 2:5) Att männen ska *älska* sina hustrur (v. 25 f) är dock unikt i antikens litteratur. Det offrar Paulus många fler ord på. Han brinner för frågan. Mannen ska älska kvinnan som Kristus älskar kyrkan och ger henne allt. Här gick Paulus tvärt emot sin tid. Han betonade könens lika värde inför Gud (jfr Gal 3:28) och sexuella jämlikhet (1 Kor 7:3), och han hade många kvinnor bland sina medhjälpare (jfr t.ex. Rom 16:1, 3, 12; Fil 4:2 f; 2 Tim 4:19). Det hade Jesus också (se t.ex. Luk 8:2 f).

Evangelium: **Luk 13:18-21** (*Senapskornet växer och blir till ett träd*)

Ett pyttelitet **senapskorn** kan bli ett mäktigt träd (jfr Dan 4:7-9,18; Hes 17:23; 31:3-6 – Lukas ser folken som ”fåglar” som kan känna sig hemma i Guds nya ”träd”, kyrkan). En liten **surdeg** kan genomsyra en formidabel deg på 40 liter (= ”tre mått”). Det är samma stora mängd mjöl som Abrahams hustru Sara hällde upp när de tre männen, varav en var Gud, kom på besök (1 Mos 18:6). **Eukaristin** är Guds besök, Jesu närvaro, då han blir *livets bröd* som mättar en mycket stor värld (Joh 6:35 ff). *Surdeg* stod vanligtvis som symbol för något negativt eller anstötligt som fördärvar (jfr Matt 16:6 f, Luk 12:1, 1 Kor 5:7). Surdegen skulle avlägsnas innan påskmåltiden (2 Mos 12:15 f). Men Jesus ger ordet en positiv betydelse (som provocerande svar till anklagelser om att hans rörelse ”fördärvade” folket?). Vi ser att Guds rike främjas lika mycket av män som av kvinnor: trädgårdsmästaren och bagerskan är symboler för likvärdiga insatser. De balanserar varandra. Lärjungarna ska häpna – inte över naturens under och osannolikt stora bröd utan över **det gigantiska Gudsfolk** som Jesu lilla skara ska växa till. I vår tid flockas ungdomar till kyrkans *Världsungdomsdagar*. Det bådar gott: surdegen lever och verkar!

Var inte rädd, du lilla hjord, er fader har beslutat att ge er riket. (Luk 12:32)

ONSDAGEN I 30 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 6:1-9** (*Var Kristi tjänare som helhjärtat gör Guds vilja*)

Jordiska auktoritetsförhållanden gäller också för de kristna. De ger möjlighet att **tjäna Kristus** i vår nästa (våra överordnade). V. 4: Det är tyvärr oklart vad Paulus här vill säga till kristna fäder. Ordet som Bibel 2000 återger med att ”reta upp” barnen betyder nog att vara alltför sträng. Barnen blir då rädda eller arga.

Slaveriet som institution var självklart för antikens och Bibelns människor. Paulus starka vädjan för en brottslig slav i *Filemonbrevet* gick tvärt emot tidsandan och angav en riktning för framtiden: när allt kommer omkring drar kristendom och slaveri åt motsatta håll. Vi är kallade till *frihet* (jfr Gal 5:1). Men Paulus ville inte omstörta samhället (antikens slavuppror drunknade i blod). Han förväntade världens snara undergång (Kristi återkomst). Då skulle allt ändå kastas omkull. Paulus såg *de sociala skillnaderna som oviktiga i kyrkans gemenskap* (Gal 3:28; 1 Kor 7:22; Kol 3:11). Vi är bröder och systrar. Tanken växte vidare i klosterrörelserna. I Jesu rike råder bara kärlek.

Evangelium: **Luk 13:22-30** (*De skall komma och ligga till bords i Guds rike*)

Denna läsning är en skrämmande påminnelse för oss som ofta tar emot eukaristin (= ”äter och dricker med Jesus”, v. 26) och studerar Jesu ord ivrigt (= ”på våra gator”, samma vers). Vi söker Guds närhet i reträtter och utsökta botövningar. Vi tror att *husets herre* (v. 25) en gång ska resa sig och springa oss tillmötes som den förlorade sonens fader (Luk

15:20), men se, han reser sig och låser porten framför oss medan vi förgäves bultar på (v. 25)! Nu släpps i stället underliga människor som vi aldrig har gillat in från alla håll. Vilka är de? Det är **de som på allvar tog strid, mot sig själva och andra, för en rättvisare livsstil**. Änglarna välkomnar dem. ”De där kverulanterna” tänker vi, ”gick de ens någonsin i kyrkan?” Vi får veta att vi har varit *orättens hantlangare* (v.27). Vad? Varför? Vårt sätt att vara kristna störde inte världens förtryckare och blodsugare. Våra ord var rentav musik i deras öron. Vi ska må dåligt av dagens läsning. Utmärkt! Må vi nu vakna och börja *bli kristna*.

Detta är den fasta jag vill se: att du lossar orättfärdiga bojar... (Jes 58:6)

TORSDAGEN I 30 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 6:10-20** (*Ta på er Guds rustning*)

Paulus vill att vi ska se en komplett rustad romersk fotsoldat fram för oss. De olika delarna i hans rustning får symbolisera kristna dygder (jfr Jes 11:5; 59:17; Vish 5:17-20; Rom 13:11-14; 1 Thess 5:8). Observera att alla delar som nämns här tjänar till *försvar* – förutom **Guds ord, Andens svärd** som är ett attackvapen (v. 17) – därför ska du som kristen verkligen känna till Bibeln, eller är du så dum att du drar i fält utan ditt svärd? *Brinnande pilar* som nämns i v. 16 var fruktade vapen i antiken. Deras effekt var enorm när de regnade över husens lättantändliga tak. Så regnar den Ondes brinnande frestelser över oss, men *trons sköld* släcker dem. Man *vill inte* synda när man är fast förvissad om Frälsarens kärlek.

Evangelium: **Luk 13:31-35** (*En profet får inte mista livet någon annanstans än i Jerusalem*)

Jesus är jagad, ja redan dödsdömd av myndigheterna. En möjlighet vore att gömma sig i Egypten (omkring en miljon judar bodde där på Jesu tid). Men för Jesus är Jerusalem en helig och symbolladdad stad. Där ska han tillträda sitt kungadöme, dock inte i politisk mening (som den politiska *räven* Herodes väl misstänker att han vill) utan genom att upphöjas på korset. Fariseerna i v. 31 verkar vara på Jesu sida. Det fanns flera sådana (Joh 19:38-39). Eller så är de utskickade av Herodes för att driva Jesus på flykten. Men Jesus ignorerar Herodes agenda. Gud har för alla dagar (”i dag, i morgon och i övermorgon”, v. 32-33) ett program för honom.

Det fanns en tro hos folket på att äkta profeter alltid förföljs och dödas (se t.ex. Neh 9:26; Jer 2:30; 26:20-23; 38:1-13; 2 Krön 24:20f; 1 Kung 19:10; Apg 7:52). Messias går samma väg, säger Jesus. Hönan som vill samla kycklingarna (v. 34) visar Jesu kärlek till den heliga staden. Varningen i v. 35 är ett eko av profeten Jeremias ord femhundra år tidigare (Jer 22:5). Kanske ska Jesu ord i slutet av samma vers, om sitt intåg i Jerusalem, läsas så

att folket då kommer att få en sista chans att omvända sig. Vi välsignar Jesus som kommer i Herrens namn i varje mässa (sången *Sanctus*).

Ju mer jag kallar på dem, desto mer går de bort från mig. (Hos 11:2)

FREDAGEN 28 OKTOBER

APOSTLARNAS JUDAS TADDAIOS OCH SIMON KANANAIOS, fest

Kyrkan firar fest på detta datum för två av Jesu tolv heliga apostlar: JUDAS TADDAIOS (inte förrädaren Judas) som ställde Jesus en fråga i Joh 14:22. Man brukar vända sig till honom i ”omöjliga fall”. SIMON KANANAIOS är seloten, ivraren (inte Simon Petrus). De framställs ofta i konsten med de verktyg de dödades med: Simon med en såg och Judas med en klubba.

Judas Taddaios är väl identisk med ”Jakobs bror” Judas i Luk 6:16 och Apg 1:13 (Bibel 2000 översätter här med Jakobs ”son” i stället för ”bror”, men båda översättningar är möjliga). De bör i så fall vara han som skrev Judasbrevet (se Judas brev, v. 1) i slutet av Nya testamentet. Kyrkohistorikern *Eusebios* från 300-talet känner till en berättelse från en viss *Hegesippos* (100-talet) om Judas sonsöner. Mellan år 81 och 96 ställdes de inför kejsaren Domitianus, anklagade för att vara kristna. De redogjorde för sin tro på Kristus och sade att hans rike inte var i denna världen. Det ska komma i tidens fullbordan. De var enkla arbetande bönder och visade fram förhårdnader och valkar i händerna som bevis. Kejsaren, berättar *Hegesippos*, frigav föraktfullt de modiga bekännarna. Då blev de ledare inom kyrkan.

Festdagens läsningar fokuserar på apostlarna som vår kyrkas fundament. De är golvet under dina fötter. Detta golv vilar på ännu ett golv, *profeterna*. De två golven bär dig även när du inte skänker dem en tanke. Du får själv bli en levande byggsten (jfr 1 Pet 2:5). Ja den mäktiga katedralen som är rest med Kristus som *hörnsten* (Ef 2:20) har planerats så att även du kan bli en del av den. Det var meningen från början. Jesus har på berget, i ensamhet och bön inför Fadern, tänkt ut hur grunden skulle läggas (Luk 6:12). Även Judas Iskariot hade en plats där men föraktade den och blev förrädare. *Vår* Judas, dagens ena helgon, är kvar för alltid, liksom Simon, den andre, och deras namn är inristade på två fundamentstenar i *den heliga staden*, som en dag ska komma ner från himlen (Upp 21:2-14). Må vi få bo där med dem.

Kyrkans bön denna dag:

Evige Fader, genom apostlarna har vi lärt känna dig. Hör de heliga Simon och Judas, som ber för oss, och låt din kyrka växa med nya människor som kommer till tro.

LÖRDAGEN I 30 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Fil 1:18b-26** (*För mig är livet Kristus och döden en vinning*)

Paulus tror att han snart ska frisläppas (v. 25-26). Men även en dödsdom skulle vara *en vinning* (v. 21), den skulle föra honom direkt till Kristus (v. 23). Hur en sådan direkt närvaro "hos Kristus" efter döden förhåller sig till vår kommande, allmänna uppståndelsen förklaras inte (jfr 1 Thess 4:14-17; 1 Kor 15:51f; 2 Kor 5:1-10). *Katolska kyrkans katekes* talar på båda sätt:

- 1) vi kan *omedelbart träda in i himlens salighet* efter döden (nr 1021-1022), och
- 2) det finns en yttersta dom vid Kristi återkomst, där det avgörs om vi ska vara med honom eller inte (nr 1038 f).

Hur går det ihop? Svaret är väl: på "andra sidan" är den omedelbara individuella domen och den yttersta dagen knappast en fråga om "före" och "efter". Man är ju bortom tiden! Antagligen blir alltihop subjektivt sett en enda upplevelse. Bara Gud vet – och avgör om vi blir gamla i kyrkans tjänst eller dör i ung ålder. Vad som än händer blir det bäst så.

Evangelium: **Luk 14:1, 7-11** (*Den som ödmjukar sig skall bli upphöjd*)

När du kommer till katolska kyrkan kan du sätta dig mitt på första bänken även om alla andra satt sig längre bak. Vi har ingen "bordsplacering" med markerade platser (förutom när barn ska gå till sin första heliga kommunion). Jesu liknelse om gästernas statusordning (jfr Matt 23:6; Mark 12:38; Luk 11:43; Ords 25:6-7) handlar inte om kyrkbänken utan om *vår ständiga hunger efter att andra ska se upp till oss*, ett tecken på vår inre tomhet: vi är ännu inte trygga i Guds kärlek. Det är en andlig sjukdom som kan ta över vår självbild och bli en sorts teater, så att vi till sist inbillar oss att Gud också går med på leken (likt farisén som ser ned på den förkrossade tullindrivaren i Luk 18:10-14). Lukas, de bildade grekernas evangelist, tänker kanske på samhällselitens banketter med strikta hierarkier, eller på judekristna som inte ville dela bord med hednakristna (Gal 2:11-14). Han varnar kyrkans ledare: så får det inte gå till hos oss. Tvärtom: Gud *upphöjer de ringa*, som jungfru Maria sade (Luk 1:52).

Har inte Gud utvalt dem som är fattiga i världens ögon? (Jak 2:5)
